

Dissertatio medica de pleuritide / defendam Bernhardus Verzascha.

Contributors

Verzasca, Bernhard, 1628-1680.
Bauhin, Johann Caspar, 1606-1685.

Publication/Creation

Basileae : Typis Georgii Deckeri ..., [1648]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ryswazat>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISSERTATIO MEDICA

De

PLEVRITIDE

Quam

JEHOVA PATROCINANTE

SCITY NOBILISSIMI SENATVS

MEDICI

PRAESIDE

Viro Excellentissimo

DN. JOHAN. CASPARO BAVHINO

Anatom. & Botan. Profefs. celeberr.

Meccœnate & Præceptore venerando

defendam

M. BERNHARDVS VERZASCHA

Ad diem *& 22. Decembr. A. S. 1648.*

Horis & loco consuetis.

DICTATOR

Ἰητρικὴ τεχνέων πασέων ἐστὶν ὀπιφανεστάτη. Διὰ τὴν ἀμαθίαν τῶν τε
 χρεωμένων αὐτῇ, καὶ τῶν εἰκῇ αὐτῇ ποίεσθαι κελόντων, πολὺτε
 πασέων ἢ δὴ τῶν τεχνέων ἀπολείπεται.

BASILEÆ Typis GEORGI DECKERI
 Vniuersitatis Typographi.

PATRI PATRIÆ
VIRO
AMPLISSIMO PRVDENTISSIMO
INTEGERRIMO
DN. JOHAN. RODOLPHO FESCHIO
INCLVTÆ REIPVBL. BASILEENSIS
CONSVLI SPECTATISSIMO
HAC
MEDICÆ DISSERTATIONIS
CONSECRATIONE
SVBMISSAM ET DEBITAM
OBSERVANTIAM
TESTATVR
M. BERNHARDVS VERZASCHA
BASILEENSIS.

Leganter, CONSVL SPECTATIS-
SIME, in libro περὶ τῆς τέχνης Medi-
cum fortunatus λόγῳ-πεῖρα Senex de-
scribit, quòd sit : Θεραπεύματα μὲν
διὰ τέχνης, ἢ ψέγῃ, δύπορέων ἢ διὰ
τῶ τέχνῃ, ἢ βοηθεῖ, δυνάμει ἢ διὰ σοφίῃ, ἢ πε-
παίδονται. Aurea certè sententia

————— niveis signanda lapillis
Atque linenda cedro —————

Quid enim gloriosius est ad possessionem illustrio-
ris famæ consequendam aptius? quàm μὴ παρᾶ-
σαν ὑγιάν ἐργάζειν, ἢ παρᾶσαν διαφυλάττειν, lib. de
sect.ad Tyron. cap.1. Hæc sedulâ perpendens men-
te rursus in publicum progredior, est Pleuritidis
seuissimi affectus naturam est curam brevibus
adumbro, μάλιστα δ' αὖ ἐπαινέσαιμι ἱππκρόν, (verba
sunt Dictatoris in libro περὶ διαίτης ὀξέων) ὅς τις ἐν
τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασιν, ἃ οὖν πλείους τῶν ἀνθρώπων κλεί-
νῃ, ἐν τριείοισι διαφέρων τὴ τῶν ἄλλων εἴη Ἰππὶ τὸ βέλ-
ιον. Εστὶ ἢ ταῦτα, subiungit, ὀξέα ὀκοῖα ὠνόμασαν
οἱ ἀρχαῖοι, ΠΛΕΥΡΙΤΙΝ. καὶ πεπλευμονίῃ. καὶ
φρενίτιν. καὶ λήθαργον. καὶ καῦσον. καὶ τ' ἄλλα νοσήμα-
τα, ὅκοσα τέττειν ἐχόμενά ἐστιν, ὧν οἱ πυρετοὶ τὸ Ἰππικόν
ξυνεχέες ὄντες κλείνουσιν.

*Tibi, autem, CONSVL SPECTATISSIME, hoc
μελέτημα ἱερικὸν in devoti cultûs & submissæ ob-
servantia argumentum consecrare animum indu-
xi meum. Legi apud Ælium, quòd Persa ille
Sineta, cùm procul à sua casula Artaxerxi Per-
sarum Regi occurrisset, nec præ manibus, quod Re-
gi offerret, habuisset, ad proximum fluvium cur-
su contenderit, & utrâq; volâ aquam hauriens
Regi ista cum acclamatione obtulerit:*

O Rex Artaxerxes seculum regnes.

*Eum ergo imitandum ratus hanc depromptam
è spaciofo Iatrides fluvio dissertationem acclama-
tione Poetica offero.*

O Decus, ô Patriæ per te florentis Imago,

O Vir & innumeris concelebrande modis,

En habitas terras & te desiderat æther,

Sic ad pacta tibi fidera tardus eas.

*His accedit, CONSVL SPECTATISSIME, pa-
trocinium, quo me FILII TVI, Vir Amplissi-
mus, DN. REMIGIVS, Pandectarum Professor
clarissimus, Vir Excellentissimus, DN. CHRISTO-
PHORVS, Logices Professor honoratissimus, fide-
lissimi Patris mei proh dolor! defuncti loco, in
studiorum meorum cursu protegunt, custodiunt,
tuentur.*

Quo-

Quoties, CONSVL SPECTATISSIME, veneranda canities tua oculos incurrit meos, toties Perianthri effatum mentem incurrit meam dicentis: O Respublica terq; quaterq; beata, quæ ab his regitur, qui sapientiæ incumbunt: Etenim Sapientia Divina & Politica coronatus, utilitatem Civium tuendo, & totum Reipublicæ corpus curando, hæc duo divini Platonis præcepta strenuè defendis. Es indefessus Ecclesiæ nostræ Orthodoxæ Nutritius, in occiduum incluta Reipublicæ Basileensis Lumen, & ut paucis, quod volo, exprimam: In Te natum est, quicquid prudentiæ & virtutis in Consule nasci potuerit: Ecce! tua pietatis & justitiæ gloria fulgentissima in subditos ingenti cum commodo resplendet.

Quapropter Deum Immortalem toto pectore veneror, ut Te, CONSVL SPECTATISSIME, porrò ad uberrimum per dilectæ Patriæ emolumentum, tantis ærumnarum turbinibus, salvum & sanum conservet.

Effice sancte Deus, sint rata vota, precor.

Dabam ex Musæo,
die 9. Novembr.
A. S. 1648.

A. S. P. V.

Humillimus

M. BERNHARDVS VERZASCHA
Autor & Respondens.

Σ. Θ.

Aρχὴ παιδύσεως ἢ τῶν ὀνομάτων Ἰπρίσκεψις elegans
Epicteti verbum est , cui præter Platonem,
Aristotelem, Galenum, ἀπὸς ille ἐν νεφέλαις exer. i.
sect. i. cum aliis innumeris suffragatur : Proin an-
te omnia ὀνοματολογίαν Pleuritidis præmittendam
cenfeo.

II.

Originem nominis derivat Pleuritis ἀπὸ τῆς πλευ-
ρῆς, i.e. membranâ, quæ costas intus succingit, ceu
communi subiecto : Aliàs γενικῶς ἢ κοινῶς dolor la-
teris, dolor punctorius, nuncupatur, & Serenus Me-
dicus testatur , populariter vocatum esse telum,
quòd instar cuiusdam teli dolor pungitivus exoria-
tur : Nostris das *Seitenweh* / oder das *Stechen in der
Seiten* / dici consuevit.

III.

Malum hoc diversam in Foro Medico fortitur ac-
ceptionem : Communissimè pro quarumcunque
Thoracis partium sensu præditarum cum primis
musculorum intercostalium tam externorum quàm
internorum dolore acceptatur, earumque adeò ra-
tione Pleuritis spuria excitatur.

IV.

Veram & exquisitam Pleuritidem (de qua disse-
rendi campum ingressus sum) cum *Præceptore* defi-
nio, quòd sit, inflammatio pleuræ seu membranæ
costas

costas succingentis , si causæ definitionem desideres, talem largior, quòd sit tumor pleuræ calidus ex sanguine impacto & putrescente.

V.

Subiectum Pleuritidis est Thorax & quidem secundum membranam Pleuram , quæ πρώτως afficitur, (nunquam tota, sed plerumque nunc dextra, nunc sinistra ejus pars, nunc anterior, nunc posterior, ad jugulum superior, ad hypochondria inferior pertingens,) quamvis, uti docet Excellentissimus ille Artis Anatomicæ Antistes *D. D. Casparus Bauhinus Μαχαρίτης l.2. Theat. anat. cap.26.* & ipsa pulmonum tunica aliquando afficiatur.

VI.

Cùm autem in omni morborum cognitione & curatione juxta *Præceptorem l.2. περὶ τῶν δυναμέων φυσικῶν cap.9.* sint inquirendæ causæ, ego hîc quoque diligentiorē doctrinam illarum perpendam : Illas secundum *Præceptorem l.1. m.m. cap.8.* in externas & internas dispesco.

VII.

Interna & quidē continens, græcè *συνεκλική* dicta, est humor in partem illapsus , ibique affectum fovens, potissimùm biliosus, tenuis, sæpè sanguis purus, quantitate solum peccans, aut sanguis cum bilioso humore permixtus, rariùs sanguis pituitosus, rarissimè melancholicus, qui ex vena cava vel per ramum subalarem venasq; mammarias (quibus nutriuntur quatuor costæ superiores) vel per ἄζυγον ejusq; ramos referatos (quibus octo costæ inferiores nutriuntur) in intermedia pleuræ & muscutorum
inter-

intercostalium spacia influit, ibique ventilatione privatus inflammatur, & dolorem, febrem, pulsum durum, crebrum & inæqualem reddit. Posteritati tamen prodidit *Vesalius* Vir in re Anatomica peritissimus *l.3. de corpor. hum. fabr. cap.7.* se in quibusdam corporibus talem venæ ἀζύγας constitutionem reperisse, ut omnes thoracis costæ ab ejus ramis nutrimentum mutuare potuerint. Quid si nonnunquam à sanguine ex arteriis venas hasce concomitantibus pleuritidem excitari defenderem?

VIII.

Causa interna antecedens, græcis περιγεγµένη dicta, est humorum redundantia & orgasmus, ob habitum totius corporis phletoricum, c. & h. vel partis alicujus mandatis ut hepatis caliditatem, copiosum, tenuem ac biliosum sanguinem generantis, viarum laxitatem, vasorum apertionem per ἀνάσµωσιν, ἀλαπήδην, ῥήξιν; quò etiam spectat partis recipientis debilitas, calor, dolor.

IX.

Causæ externæ, Græcis περιεργαστικαὶ dictæ, sunt, quæcunq; præcedentibus tumidoneam generationis materiam, tum motum subministrare possunt: Schola Asclepiadea illas in necessarias & fortuitas dividit: Posterioribus annumerat ictum, casum, subitam post sudores, labores, balnea, refrigerationem, onerum viribus adversantium gestationem, alia, quæ sanguinis affluxum ad latus concitare valent.

X.

Prioribus attribuit errores in convenienti sex rerum non naturalium regimine, ut 1. Aer hyber-
nus,

nus, flatus aquilonii, juxta *Diætardis* præscriptum in
a.5.f.3. 2. Cibus, potus, quantitate & qualitate pec-
cans, cibi inprimis c. acres, nimium aromatibus
conditi, meracioris vini potus copiosus, frigidus,
maximè post exercitia haustus. 3. Vigiliæ & somni
immoderatiores, *a.3.4.f.2.* 4. Violenti corporis mo-
tus. 5. Evacuationum solitarum intermissio. 6. In-
ordinata animi pathemata.

X I.

Jam ad Pleuritidis differentias: Illæ desumuntur
1. A loco affecto & doloris situ, unde alia ascen-
dēs, cū dolor ad superiora & jugulum extenditur,
alia descendens, cū ad hypochondria vergit, non-
nunquā versū dorsum magis, nunc versū antero-
ra. 2. A causis, quarum respectu alia ex Erysipelate,
alia ex Phlegmone, & his tam puris quā mixtis,
provenit: Alia insuper sicca dicitur, in qua nihil
vel nullius momenti exspuitur, non solum in morbi
principio, sed etiam in ejus progressu, ob humo-
rum cruditatem, crassitiem, visciditatem, doloris
vehementiam; alia verò humida, in qua sputum
mox circa morbi principium apparet.

X I I.

Nunc Pleuritidem quoque per signa cognoscen-
dam exhibeo, cujus adeo firma & propria sunt, ut
Præceptor l. 12. m. m. cap. 7. dixerit, Pleuritidem &
Dysenteriam habere signa scientifica: Alia autem
erunt Diagnostica, alia Prognostica; illa tum Pleuri-
tidem ipsam, tum locum affectum, tum causas, de-
signabunt.

X I I I.

Παθολογικά, quæ in omni Pleuritide animad-

vertuntur, & ipsius Ideam complectuntur 5. reperio. Primum est, dolor lateris acutus, membranosis inflammationibus proprius, à sanguine in eum effuso ortus. 2. Febris acuta ob inflammationis magnitudinem & cordis viciniam. 3. Dyspnæa, tum ob ingens incendium, cujus ratione respiratio crebra fit: ob febrisenim vehementiam, cum multo refrigerio cor opus habeat, frequentia respirationis parvitatem refarciens accedit, tum ob pulmonum aliarumque respirationis viarum obstructionem. 4. Pulsus durus ob arteriæ siccitatem & duritiem, quam membranosa partis inflammatio & febris introducunt, *Præceptor l. 1. de febr. differ. c. 7.* eandem ob duritiem creber quoque existit, & cum materia inæqualiter pleuram afficiat, inæqualis & serratus redditur. 5. Tussis, tum ob pleuram obsessam, (quæ minus liberum spacium respirandi organis permittens naturam ad molestiam sibi onerosam dejiciendam incitat,) tum quia portio aliqua materiæ pulmoni aliquando communicatur, quæ cum sputo & tusi excernitur: Accedit autem initio plerumque sicca, quod parum à loco affecto exeat & transfudet; dein humida, cum copiosior materia penetrat.

XIV.

Thoracem affici & quidem secundum Pleuram manifestè depravata ejus actio testatur: Dolor nempe lateris pungitivus, membranarum inflammatarum proprius, quas, uti *Præceptor 2. de loc. aff. c. 5.* monet, ita afficere amat, tanquam si ex centro, quo fieri punctio videtur, in ambitum diffundatur: Hinc fit, ut Pleuritici pungitivum dolorem sentiant, qui quandoque ad jugulum usque aliquando ad hypochondria

chondria extenditur, quod membrana totam Thoracis cavitatem investiat: Cum dolore situs & excreta conjungantur.

XV.

Porro singuli humores signis suis taliter distinguendi: Si proficiscatur à sanguine, adest venarum repletio & tensio, maximè circa tempora & frontem, sputum est cruentum, dolor magis distensivus comitatur, febris exacerbatio nulla: Si ab humore bilioso; dolor admodum pungens, febris ardens, sæpiùs typum tertianæ observans, sputum flavum, fitis vehementior, oris amaritudo: Si à pituitoso sanguine; dolor non usq; adeò exquisitus, ad gravativum accedens, quotidiana febris exacerbatio, sputum spumofum, albicans: Si à melancholico succo; hunc deteget sputum lividum aut nigrum, febris de quarto in quartum accedet.

XVI.

Qui signa hæc diligenter in conspectu habet, facillimè veram Pleuritidem ab aliis affectibus, qui cum ea similitudinem habere dicuntur, discernet, neq; enim in ullo alio morbo hæc simul reperiuntur: Vera itaque Pleuritis distinguitur à Spuria, quòd in hac 1. dolor sit vagus & oberrans, qui per intervalla recurrit, 2. levi exacerbatur contactu, adeò ut 3. difficilior in latus ægrum fiat decubitus, cum materia in parte externa contineatur. 4. Febris vel nulla adest vel non adeo acuta. 5. Tussis pauca. 6. Calore & fomentis tollitur.

XVII.

A Peripneumonia discernitur, quòd in hac vel nullus vel gravativus percipiatur dolor, qui valde

exiguus, (ob exiguum, quem pulmo fortitus est, sensum,) nec in latere manifestatur, sed in medio Thoracis; insuper ad jugulum & hypochondria non pertingit, pulsus est mollis, undosus, nil aut parum expuitur, dyspnæa major, ut suffocationis quasi sit periculum, & ægri cervice recta spirare cogantur.

XVIII.

Diaphragmatis inflammationem sequitur dolor minùs pungens, isque nec in latere, sed extrema costarum ad finem sterni dolent; spirandi difficultas, febris major, frequens anhelitus, delirium.

XIX.

Jecoris inflammationem ab hoc affectu distinguit 1. locus, siquidem in dextro hypochondrio durities, tumor. 2. pulsus undosus. 3. dolor gravans. 4. color, ubi facies totumque corpus malè colorata. 5. Tussis, quæ exigua & sicca animadvertitur.

XX.

Licet Pleuritis è numero τῶν ὀξέων νοσημάτων sit, in quibus (ut *Dictator* 2. aphor. 19. loquitur) ἡ πάντων ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσεις, ἔτι τῶν θανάτου ἔτι τῆς ὑγείης: attamen ex consilio *comment. Præceptor. in alleg. aphor.* operæ-premium facturus ero, si eorum, quæ *Dictator* ipse de his prædixit, præcipua saltē proponam: Illa potissimum à sputo ejusque conditionibus & materiæ μεταστάσι atque transitu in alios morbos desumpti, quorum alia salutem alia mortem portendunt.

XXI.

Sputum quòd concernit: Πύαλον γὰρ πᾶσι τοῖσι πνευμονικοῖσι καὶ περιπνευμονικοῖσι ἀπετέως τε καὶ ταχέως αἰαπύεσθαι.

αἰαπλύεσθαι, μεμίχθαι τε τὸ ξανθὸν τῷ πύαλῳ. τὸ ὃ ὑπερον
πολλῷ τ' ὁδῶς αἰαγόμενον ξανθὸν ἢ μὴ μεμιγμένον, καὶ πολλὰ
βήχα παρέχον, πονηρὸν. πονηρὸν ὃ πάντως καὶ τὸ ξανθὸν ἀκρητον, καὶ
τὸ γληχρὸν, καὶ λευκὸν, καὶ τὸ σρογύλον, καὶ τὸ χλωρὸν σφό-
δρα, καὶ τὸ ἀφρώδες, καὶ τὸ πελιῶδες, καὶ ἰῶδες. χεῖρον δὲ πὶ τὸ
ἔσως ἀκρητον, ὥτε μέλαν φαίνεσθαι. h.e. In omnibus laterum
& pulmonum morbis sputum promptè ac citò excreari ne-
cesse est, flavumq; sputo permixtum esse. Quòd si multò post
dolorem flavum aut non commixtum rejicitur, nec non sine
multa tuſſi, vitiosum censetur. Omnino autem prævum
flavum, si sincerum est, & glutinosum & candidum &
rotundum, itemq; vehementer ex virore pallescens, quodq;
spumosum est, & lividum & æruginosum. Aliquanto ve-
rò deterius, quod sic est sincerum, ut nigrum quoq; videat-
ur. Hæc Dictator Coac. 390. prænot. & 379. ait, τῶν πλ. &
ελικῶν οἷσιν ἐν δέχῃ πάνπυοι αἱ πύσιες, τριτῶοι θνήσκουσιν, ἢ
πεπεμψῶοι. h.e. in morbo laterali, quibus circa initia in to-
tum purulenta sunt sputationes, ii tertio die aut quinto mo-
riuntur. His Coacam 385. prænotationem adjungo, πύα-
λον ἐν τῇσι πλ. & ελίπσι, τρίτον μὲν δέχόμενον πεπαίνεσθαι καὶ
πλύεσθαι, θάσας ποιέει τὰς ἀπολύσεις. ὑπερον ὃ βραδυτέρως.
h.e. Sputum in morbo laterali ubi maturescere & expui
tertio die cæperit, celeriores solutiones facit, quòd si posterius,
tardiores. Accedit prænot. 391. Coac. Πάν πύαλον μὴ λύον
τῷ ὁδῶ, πονηρὸν. λύον ὃ, χεῖσιμον. i. e. Sputum quod-
cunq; dolorem non tollit, malum significat, quòd verò sol-
vit, bonum. Multa adhuc alia ex Coacis, prædictis, apho-
rismis, in apricum proferre possem, sed

— non præstat motos componere fluctus.

Nunc ad μεταστέως modum & Pleuritidis in alios
morbos transitum.

XXII.

Salutarem censeo, ubi naturæ vi & robore ma-

teria morbifica vel per sputa, narium hæmorrhagiam, aut ponè aures in parotidas abit, vel infernè per ulcus cruris, urinas, aut per alvum, expurgatur.

XXIII.

Perniciosam censet *f. 5. a. 8.* Οκόσι πλωρίτοι γυνό-
μενοι σὺν ἀνακαθαίρονται ἐν πεσάρεσκαίδεκα ἡμέρησι, τέττοι-
σιν ἐς ἐμπύημα καθίσταται. *h. e.* Qui morbo laterali labo-
rant, nisi intra dies 14. repurgentur, iis in suppurationem
deponitur, & *aphor. 15.* Οκόσι ἐκ πλωρίτιδος ἔμπυοι γί-
νονται, ὡς ἀνακαθαρθῶσιν ἐς πεσάρεσκαίδεκα ἡμέρησιν, ἀφ' ἧς
αἱ ῥήξεις γίνονται, παύονται, ὡς ἢ μὴ, ἐς φθίσιν μεθίστανται. *i. e.*
Qui ex laterali morbo suppurati sunt, si intra dies 40. ex
qua ruptio facta est, repurgentur, liberantur, altoquin in
tabem transeunt. Accedit *f. 7. aphor. 11.* Επὶ πλωρίτιδι
πλειπλωμονίῃ ὑπὲρ γινόμενῃ, κακόν. Ex morbo laterali pul-
monis inflammatio, malum. & *f. 6. a. 16.* Ὡς πλωρίτιδος
ἢ ὥς πλειπλωμονίης ἐχομένης διάρροια ὑπὲρ γινόμενῃ, κακόν.
i. e. Morbo laterali aut pulmonum inflammatione afflicto,
si diarrhæa supervenerit, malum. Horum autem accu-
ratam aphorismorum explicationem profert In-
occiduum illud Artis Iatricæ Lumen, *D. D. Emma-
nuel Stupanus*, Præceptor meus fidelissimus, & æter-
no amoris cultu venerandus, in aureis suis commen-
tariis super Dictatoris aphorismos *p. m. 384. 385. 386.*

XXIV.

In summa: Ægri salutem indicat *Coac. 393.* Φέ-
ρειν ῥηϊδίως τὸ νόσημα, τῆς ὀδυῆς ἀπηλλάχθαι, τὸ πύαλον
ὑπετίως ἀνάγειν, ὥσπερ εἶναι καὶ ἀδιψον, τὸ σῶμα ἀπαν-
ομαλῶς θερμαίνεσθαι, μαλθακὸν εἶναι. καὶ πρὸς τοῖσιν ὕπνῳ,
ιδρώτας, ἔρων διάρρηξιν χεστὰ γίνεσθαι. Mortem verò τὰ
ναντία τέτων portendunt: Sed manum de signis.

XXV. His.

X X V.

His itaque prælibatis *ἡρεπείαν* Pleuritidis aggredior, cujus primùm indicationes veluti Duces firmissimos perlustrabo: In Schola recensentur tres: Curatoria à morbo; Præservativa à Causis; Vitalis à viribus tam totius quàm partium.

X X V I.

Morbusest Inflammatio, quæ cum sit composita ex intemperie calida & aucta magnitudine, c. i. refrigerantia indicat, aucta verò magnitudo ex arte nil indicat, quandoquidem ad ablationem suæ causæ & ipsa tollitur: Causa est sanguis, qui cum adhuc est in fluxu, revellentia indicat, quatenus verò jam influxit, particularem sibi evacuationem indicat: Vires deniq; & quidem totius indicant sui conservationem per similia; partis verò affectæ medicamentis illas roborantibus conservabuntur: Dolor si magnus sit, viresque deicientis & urgentis rationem habeat, neque ad sanguinis missionem leniatur, mitigantia indicat. His verò indicationibus triplici remediorum genere, *χειρουργία, Φαρμακεία, διαίτη*, optimè prospicio.

X X V I I.

Cheirurgicis in præfidiis tum ratione antecedentis quàm continentis causæ primas tenet *φλεβοτομία*, quam hîc præsentissimum tanquam & tutissimum remedium administrandam censeo: Hîc se offerunt tres nobilissimæ quæstiones.

I. *An*

I.

An pueris & senibus pleuritide laborantibus vena sit aperienda?

Etsi *Averroes* referat, quòd *Avenzoar* maximi apud Arabes nominis Medicus filio suo trimo venam aperuerit, & alii idem sexto anno & octavo fecerint. Tamen non facilè id tentandum, & vix ante annum 14. vena aperienda, cum vires ea ætate debiles sint, & ob mollitiem ac raritatem aliàs insignem corpus dissolutionem patiatur: Si tamè morbus valdè urgeat, puer sit pleno corporis habitu, sanguine redundet, & corpus non sit nimium molle, cæteraque consentiant, junioribus etiam vel scalpello vel hirudinibus venas aperire licet: Senibus, si adhuc validi sunt, sanguinei & carnosì, venam aperire nihil impedit: Vires etenim non annorum numero sed corporis robore & habitu æstimaandæ sunt.

II.

*An gravidis pleuritide comprehensis
Φλεβοτομία institui possit?*

Si magna existat morbi vehementia, etiam sanguis mitti, parcius tamen, in gravidis potest: Medici quippe observarunt, multas gravidas à pleuritide, angina, febre continua, aliisque morbis, sine abortu liberatas fuisse.

Amatus Lusitanus centur. 5. curat. 27. mulieri *Vrbinati* utero gerenti, ad secundum mensem febre continuâ laboranti, venam brachii communem aperuit, & sex uncias

uncias sanguinis extraxit, quæ melius inde habuit :
Et *ibidem*, alteri mulieri, quæ jam secundo mense
prægnans erat, & febre continuâ laborabat, exter-
nam brachii venam aperuit, septem uncias sangui-
nis effluere permisit, quæ & ipsa melius habuit :
Et d. l. alteri fœminæ *Mediolanensi*, quinto mense ute-
ro gerenti, ophthalmiâ laboranti, externam brachii
venam aperuit, quæ ipsa quoque convaluit.

Rodericus à Castro perhibet *l. 3. de morb. mulier cap. 21.*
se mulieri *Vlyssiponensi* pleuritide correptæ, & ab
aliis Medicis pro desperata relictæ, quater sangui-
nem misisse, eam convaluisse, filium sanum pepe-
risse. *Petr. Sal. Diversus de affect. part. cap. 22.* refert, se
aliquando venæsectionem copiosè factam in ulti-
mo mense, instante partus tempore, dum utero ge-
rens ardenti febre conflictaretur, plurimo sangui-
ne abundaret, tentâsse, hinc febris remissionem &
partus accelerationem sperâsse, & utrumque ex san-
guinis missione consecutum, fœtumque & matrem
unâ periclitantem solo hoc remedio salvâsse: Plura
exempla vide sis apud *Amat. Lusitan. centur. 2. obser. 89.*
Marcell. Donat. l. 4. de histor. med. mirabil. cap. 16. & *Salium*
Diversum a. l.

Prolixè hanc controversiam exequitur *Horatius*
Augen. de curan. rat. per sanguinis miß. toto ferè lib. 6. &
Johan. Baptista Sylvat. controuv. 83.

III.

Quæ Vena in Pleuritidis initio aperienda sit ?

De Vena in Pleuritide aperienda superioribus

seculis magna verborum contentione pugnatum est, alii Græcos alii Arabes secuti sunt, alii peculiaris suas opiniones proposuerunt: Ideo hanc quæstionem arduam & famosam plenius explicare, totam hujus certaminis Historiam, clarissimorum Medicorum sententias, juxta temporis ordinem, quo vixerunt, cum Excellentissimo *Sennerto* proponere, animum induxi meum.

Dictator (unde decet, exordior) πει διαίτης ὀξέων nobis hæc reliquit: Τάμνειν (subintelligas in Pleuride) χεῖρὲν τὴν ἐν τῷ βραχίονι φλέβα τὴν εἰσω ἐφ' ὁκέπερον, αὐτὴν ἢ τῶν μερέων. h. e. *secare oportet internam brachii venam ea parte, quâ dolor affligit.*

Archigenes, ut ex *Aetio tetrab. 2. serm. 4. c. 68.* colligitur, ex opposito brachio sanguinem mittit: In his (infit ex *Archigene Aetius*) qui acuto morbo infestantur, siquidem circa mammas aut claviculam hæret dolor, venam incidere oportet in brachio non eo, quod rectâ ab inflammato latere procedit, sed opposito.

Galenus cum *Præceptore* suo consentit *lib. de curandi ratione per sang. miss. c. 16.* scribens: Ἐπὶ τῶν πλευρητικῶν, ἢ κατ' ἄλλου τῷ πάσχοντος πλευρῆ φλεβοτομία τὴν ὠφέλειαν ἐνεργεῖται τὴν ἐπιδείξατο πολλάκις, ἢ ἢ ἐκ τῆς ἀντικειμένης χειρὸς, ἢ πάντως ἀμφοτέρων, ἢ μετὰ χρόνον. h. e. *Pleuriticis, quæ à directo lateris laborantis adhibita fuit sanguinis missio, clarissimam sæpè utilitatem attulit, quæ autem ex brachio opposito, aut omnino obscuram aut post temporis intervallum.*

Præceptor nostro *Oribasius l. 1. synopsis. cap. 10. & l. 7. coll. cap. 5.* allegata modo *Galen*i verba recitans adstipulatur.

Aetius

Aetius tetrab. 1. serm. 3. cap. 12. in Pleuritide φλεβοτομίαν ἐ lateris affecti directo instituit.

Cælius Aurelianus ex alio latere, quod fuerit dolenti latere contrarium, sanguinem mittere proficitur.

Celsus l. 2. c. 30. usu se docuisse scribit, ex longinqua & opposita sanguinem mittendum esse.

Si me ad Arabum scholas accingam: *Serapion*, quem antiquissimum *Sennertus* judicat, *tract. 2. c. 21.* aperit primò & materia fluente basilicam oppositi lateris, tum si adhuc materia fluat, in loco contrario ei ex dorso ad longitudinem, i.e. Saphenam ejusdem lateris (uti *Sennertus* cum *Doctoribus* interpretatur) quod si malum confirmatum est, & non amplius materia fuit, venam in brachio ejusdem lateris.

Rhases ἀλλοπεόουλα videtur: Nam *9. ad Almanfar. cap. 57.* si dolor ad claviculam perveniat, sanguinem ex lateris dolentis axillari mittit, nisi πληθύνει adfit, tum enim in opposito brachio venam aperit: In opposito autem latere *lib. divis. cap. 54.* φλεβοτομίαν instituere præcepit, postea tertio die ex latere dolente: Sed *5. contin.* initio ex brachio lateris oppositi, tum ex saphena lateris affecti, tandem ex brachio lateris dolentis aperit.

Avenzoar primò venam oppositi lateris basilicam aperuit.

Haly Abbas l. 6. pract. cap. 13. primò lateris oppositi basilicam, si malum processerit, ejusdem lateris venam secavit.

Avicennas l. 3. fen. 10. tr. 5. cap. 1. præcipit primò sectionem saphenæ secundum longitudinem oppositæ, dein nigram, i.e. oppositi brachii medianam,

aut hac non apparente, cephalicam, tandem & post aliquot dies venam brachii in latere opposito secat.

Avenrois 7. collect. Φλεβοτομίαν in parte opposita instituit.

Hujus vestigia *Mesues* premit: Si tamen magna sanguinis abundantia se repræsentat, primò saphenam lateris oppositi aperit.

Cùm verò postea ab Arabibus ad Gallos & Italos cum reliquis disciplinis Iatrica transplantaretur, & Græcorum monumenta in tenebris latitarent: Medici omnes post Arabum tempora ferè ad annum 1500. *Gentilis, Arnold. de Villa nova, Gordonius natione Gallus & apud Monspelienses Medicinæ Professor, Valescus de Taranta, Petrus Apponensis, cognomento Conciliator dictus, Nicolaus Florentinus, Matthæus de gradibus Mediolanensis, Antonius Guainerius & Gattinaria Ticinenses Medici, Alexander Benedictus Veronensis, Johan. Arculanus*, cum plurimis initio Pleuritidis aut saphenam aut basilicam oppositi lateris aperuerunt.

Attamen circa annum τῆς Θεογνωσίας 1500. de vena principio pleuritidis secanda diffidiū primò exortum fuit, dum *Veneti* pleuritidis initio saphenam *Bononienses & Florentini* basilicam oppositi lateris aperirent: Circùm hæc tempora ingenuarū Disciplinarum flores revirescere incœperunt, & Græcorum scripta vel græca vel Latio plenius ac planius donata ad sedulam posteritatem pervenerunt, vnde quædā Arabum effata, antea mordicè propugnata, à Medicis quibusdam in dubium vocata fuerunt: Ex qua occasione illi nec sententiam Arabum de Φλεβοτομία initio Pleuritidis intactam reliquerunt.

Ita *Matthæus Curtius Ticinensis*, Medicinæ Antecessor, in pleuritidis initio venam cubiti ejusdem lateris ape-

ris aperiendam statuit : Ipse tamen pleuriticus factus contrarium in se fieri efflagitavit ; unde vitam sibi, quàm libri de *φλεβοτομία* in Pleuritide exarati fidem, fervari maluisse visus est.

Eandē curationis pleuriticæ viam ingredebatur *Petr. Brisottus*, Medicus Parisiensis : Huic sententiæ in Germania patrocinebatur *Leonhardus Fuchs* : *Petrum Brisottum* Magistrum suum imitabatur *Martinus Acakias*, *Matthæo Curtio* & *Petro Brisotto* se conatu maximo opponebat *Andreas Thurinus* Piscienfis, qui Arabum castra sequebatur, epistolâ ad *Brisottum* A.S. 1516. & peculiari libello de curatione Pleuritidis per sang. miss. in publicum emissio.

Leonhardus Jacchinus Emporienfis, etsi Medicinam Græcorum sectaretur, & totum se illorum scriptis emanciparet, hac tamen in controversia Arabibus calculum suum addidit, & initio morbi saphenam hinc lateris affecti venam aperuit.

Johan. Manardus A.C. 1531. patrocinium *Curtii* adversus *Thurinum* suscepit : *Benedictus Faventinus* edito A.S. 1534. libro venæsectionem pleuritidis initio in eodem latere defendit : Arabum & Patronorum sententiâ approbavit uno minor *Aristotele J.C. Scalliger* in comment. in lib. *Hipp. de insomn.* A.S. 1539. in lucem emissio : Idem fecit *Trincavellus*, qui scripto peculiari Venetiis A.C. 1539. edito *Curtium* ac *Brisottum* refutavit.

Andreas Vesalius peculiarem opinionem nutrit : Ille enim in epistola *Nicolao Florenati* transmissa, siue dextrum siue sinistrum latus afficiatur, semper in dextro latere venam aperiendam censet, nisi costæ tres superiores sinistri lateris afficiantur.

Fernelius l.2. M.M. c.5. revulsionem esse tractum in contrarium concedit, non tamen dextra sinistris,

sinistra dextris, aut alio modo opposita esse contraria statuit, sed fibrarum hîc ductum præcipuè attendendum existimat, quarum recto cursu opus sit: Ideò, cum unum crus laborat, in altero commodè venam aperiri posse autumat, quia communis & directa ob fibras sit venarum societas, quòd in pleuritide fieri nequit, cum fibrarum communio & venarum societas desit.

Johannes Baptista Montanus sequentem opinionem fovet, uti ex *comm. in fen. 4. Canon. Avicen. Venet. A.S. 1556. edito p.m. 247. & comment. ad aph. 21. f. 1. ibid. A.S. 1555. edito* elucescet. Phlebotomiam diversivam universalem dividit in simplicem & compositam: Simplicem vocat, quam impetus solùm nobis indicat, compositam, quando simul cum impetu plethora consideratur.

In diversione simplici duos terminos esse considerandos docet, ad quem seu locum affectum, & terminum à quo seu fontem, unde materia transmittitur: Terminum à quo esse nunc totum corpus autumat, sive totum genus venosum, nunc partem aliquam corporis determinatam. Si igitur in dextram succingentem materia communicetur à capite, unius diametri ratione sanguis deorsum ruens sursum trahendus esset: Verùm quia super caput nihil, & ita altera *Δύμερον*, quâ sc. inferna superioribus respondent, deest, mittendum censet sanguinem ab opposito latere, quia saltem habemus unam *Δύμερον*, quæ est inter dextram & sinistram: Ita si ab hepate materia communicetur, venam non in brachio aperiendam censet, (ita enim ad partem affectam traheretur,) sed potius saphe-
nam aperiendam, ut sanguis ad inferiora revel-
latur.

latur. Si verò membrum mandans sive fons sit totus venarum ambitus, tantum de termino ad quem esse sollicitum jubet, quia fluit à singulis materia, servandumque debitum spacium & rectitudinem non tantum respectu viarum, sed & quà sanguis commodè potest progredi, unde tunc venam aperiendam in eodem v.g. dextro latere: Nam hîc, quantò magis ductum rectæ lineæ servamus, tantò commodius sanguis evacuatur, quia in angulis impedimentum sanguinis sequitur. Si diversio sit composita i. e. cum impetu simul plenitudo consideretur, tum semper ab opposito latere ducendus, quia si in eodem latere vena aperiretur, & quidem copiosè sanguis efflueret, homo mortem obiret, vel pleuritis in peripneumoniam degeneraret, si parum, æger suffocaretur. Hæc *Montanus d.l.*

Marcus Antonius Montisanus Geminianensis conclusiones de *φλεβοτομία* in morbo laterali conscripsit, & *Florentiæ A.S. 1556.* in lucem edidit, in quibus *Curtium* & *Thurinum* ambos sibi familiares cum *Mannardo* & *Brisotto* hinc inde perstringit.

Thaddæus Dunus Medicus Tigurinus lib. 4. de arte revellendi & simpliciter evacuandi per venæ sect. & epistol. cum *Leonhardo Fuchsio* concertatione pauculis à *Vesalii* sententia recedit.

Et hæ sunt præcipuæ Præcipuorum Medicorum de *φλεβοτομία* in pleuritidis initio sententiæ, quas postea Recentiores sequuti sunt: Ego in arena, ut cuilibet Autori propria stet autoritas, sententiam meam citra læsionem ullius proferam.

Sanguinis quantitas plenitudini corporis, magnitudini inflammationis, & tolerantia virium, respondeat: Vicariæ *φλεβοτομίας* in corpore infirmo & parva

& parva materiæ copia sunt cucurbitulæ cum scarificatione, in scapulis, infernis lumbis, natibus, (ubi & hirudines applicari possunt,) appositæ: Frictiones tandem & ligaturæ extremis gratiâ diversionis convenient.

XXII X.

Ex fonte pharmaceutico polydædala medicamentorum varietas profuit: Sunt alia vel intus assumenda vel foris applicanda.

XXIX.

Intus fumantur & quidem per alvum subductionis gratiâ *Clysmata*, antè venæsectionem, tum *lenientia*, tum *laxantia*, tum *refrigerantia*, ex *Herb. 4. emoll. Rad. alth. lilior. albor. Herb. camom. melilot. lactuc. endiv. sem. 4. frigid. major.*

XXX.

Intus verò per os accipiātur *alterantia*, *laxantia* potius quàm *purgantia*, quorum, ubi opus, mitia, lenia, & pectori amica, eligas, qualia tibi erunt: *Cassia, Manna, Tamarindi, syrup. violar. & rosar. solut. simpl.* A fortioribus *purgantibus* aut medicamentis planè abstinendum, ne commoti ab his humores majore impetu partem affectam irruant.

XXXI.

Expectorantia sint reliqua per os exhibenda, quorum formulæ reperiuntur innumeræ: *Eclegmata, Tabella, Trochisci, Olea, Syrupi, Pilula Hypoglottides dictæ:* Alia materiam nimis teuem & adhuc fluentem incrassant: *Rad. alth. flor. viol. bugloss. Jujubæ, papaver, syr. viol. jujub. capil. Vener. papav. simpl. errat. diatragac. frig.* Alia crassam attenuant, concoquunt, *syrup. tußil. capill. Vener. glycyrrh.*

XXXII. Malo

XXXII.

Malo his universalibus præmissis radicitus non extirpato ad particularia *Topica* seu externa transeundum, quæ humorem infixum digerunt, attenuant, insensibiliter resolvunt, dolorem leniunt: Horum alia mitiora, in corporibus mollioribus, pueris, foeminis, locum habentia: *Ol. violar. amygdal. dulc. unguent. dialth.* Alia mediocria, aliquam discutiendi & aperiendi vim habentia: *Chamamel. aneth. hyssop. sem. lini, fœnigr.* Alia tandem fortiora, viris & robustioribus admovenda: *Sal dictam. cret. galb. sinap.* Atque ex his variæ remediorum formæ componuntur: *Fomenta, Inunctiones, Cataplasmata, Sacculi, Olea,* quibus relictis, (cum Practici in his copiosè abundant,) residuam Pleuriticorum Diætam paucis attingam.

XXXIII.

Pleuriticus in aëre temperato aut mediocriter ad frigiditatem vergente degat: Victus tenuis sit: Cibi ex *carn. pull. gallin. pisc. saxatil.* exhibeantur: Potus sit *aqua hordei vel decoctum pectorale*: Vino abstineat, febre cessante, consuetudine, viriū imbecillitate, aliisque usum ejus imperantibus sit oligophoron, & *aq. sacch.* dilutum, quo modicè utatur: Potus insuper non sit actu frigidus, ne sputum & quod insensibiliter transpirare oportet, retineatur: Omnia acida, falsa, fauces exasperantia & adstringentia, vitentur.

XXXIV.

Somnus circa initium (ne sanguis ad interiora magis recurrere cogatur) parcior sit, in reliquis temporibus liberalior, cum nempe ad suppurationem

nem inflammatio tendit ; commodissimum namque concoctionum ὄργανον somnus est : Vigiliæ, quòd vires prosterneant & febrim augeant, omninò obfunt : Motus animi & corporis vehementes caveantur, ita ut æger quoque parùm loquatur: Alvus *lenientib. ænematib.* aperta teneatur, ejusque immoderatio fluxus sistatur: Summatim in omnibus, quantum fieri potest, AVREA MEDIOCRITAS observetur.

P O S I T I O N E S

De

Epilepsia è prælectionibus canicularibus depromptæ.

I.

Veteres Epilepsiam ob 4. rationes ἱερὸν νόσημα vocitasse autumo.

II.

Cur Epilepsia Herculeus morbus appelletur, malo Præceptoris quàm Philosopho adstipulari.

III.

Rectè σεληνιακὴ ἔσ σεληνιαζόμενοι Epilepsia laborantes Graiis dicti sunt: Talis forsàn à nostro animæ ἔσ corporis Medico curatus fuit Matth. 17. v. 1. & seqq.

IV.

Nec malè dicitur morbus, qui insputatur, apud Comicum seniore in capt. a. 3. s. 4. si symptoma spectes.

V.

Optimè veneranda antiquitas fecit, quæ Epilepticos rus ablegabat, ne familiam inficerent.

V I.

Η αἰτία ὁ Πιληψίας σικκλική nequaquam est humor viscidus, contra Riolan. senior. c.16. de morbor. cereb.

V I I.

Illum comment. Brassavol. in a.42. f.2. egregiè refutat.

V I I I.

Ex esu fructuum horariorum, & nimia lactis ingurgitatione, puellam epilepsiâ correptam fuisse, refert Francisc. Hildesheim in specileg. p.m. 559.

I X.

Προκαταρκτική ὁ Πιληψίας αἰτία aliquando est inedia, *cujus exemplum de Grammatico recitat Præceptor 5. de loc. aff. cap.6.*

X.

Mora longa in balneo, cujus historiam offert Gabelkoffer centur.4. curat.59.

X I.

Olfactus rerum fœtidarum, bituminis, picis, gagatis, cujus suffitu antiqui servos emendos, an essent Epileptici, explorabant, uti attestatur Mercurial. l.1. Prax. c.10.

X I I.

Mæror, cujus exemplum affert Amatus Lusitanus centur.2. observ.90.

X I I I.

Excitatam quoq, Epilepsiam fuisse, ob Epilepticum cadentem Christoph. à Vega l.3. de art. med. cap. 12. perhibet.

X I V.

Ob decollationem spectatam, Martinus Weinrich lib. de monstr. cap.15.

X V.

Ob fratrem subito mortuum, Amatus Lusitanus d. l. annotaverunt.

XVI.

Imò per jocum incussus metus & terror (præeunte eodem Christoph. à Vega a.l.) pueros fecit Epilepticos.

XVII.

Observavit Epilepticū non cadentem Marcellus Donatus l.2. histor. med. mirabil. cap.4.

XIX.

Stantem vidit Anton. Benivenius in lib. de abdit. morb. caus. cap.97.

XX.

Cursitantem spectavit Erasius in anatom. lib. Comit. Montan. part.2. p.m.195.

XX.

Quod autem Brunnerus consil.14. de facultate volendi, intelligendi, imaginandi, retenta, alicujus Epileptici exemplum affert, ego, salvâ Brunneri pace, purum fuisse motum convulsivum, affirmo.

XXI.

Optimè addit Dictator 7. aphor. sect.5. τὰ πολλὰ ζῶντες θνήσκουσιν.

XXII.

Testatur enim Trincavellus l.1. consil.29. Senem quinquagenarium Epilepsiâ 25. annis laborantem fuisse curatum, qui tamen in febrem & scabiem lepræ similem incidit, quæ plus negotii quàm Epilepsia faciebat, donec & eandem superaret.

XXIII.

In paroxysmo Epileptico dentes diducantur, & patulum os servetur: Observavit enim Præceptor l. de different. morb. c.2. & Forest. l.10. observ.66. quosdam in paroxysmo linguæ particulam sibi morsu amputasse.

XXIV.

Non nemo sibi imaginatur, si sequentes versus ter in aurem

rem inclamentur : vel in charta scripti collo alligentur, certissime paroxysmum esse cessaturum :

Caspar fer Myrrham thus Melchior Balthasar aurum,
Hæc tria qui secum portabit nomina Regum,
Solvitur à morbo Christi pietate caduco.

Sed hæc

----- credat Judæus Apella
Non ego -----

XXV.

Non sine causa censet Thomas Erastus disput.4. contra Paracels. in Epilepticiis plurimis frustra fieri omnia, si purgationes omittantur.

XXVI.

Corruptam meningem Epilepsiæ causam fuisse observavit Fernel. l.2. de abd. morb. caus. c.15.

XXVII.

Ex cranio quoq; carioso Epilepsiam ortam docet Forest. l.10. observ.67.

XXIIX.

De Setaceo monendum est, id magnum in Epilepsia usum habere, refert enim Guilielm. Fabr. centur.1. observ.4. se juvenem quotidie Epilepsiâ laborantem, cui frustra etiam alia remedia fuerant adhibita, centur.4. observat.47. puellam 18. annorum ab ipsa infantia Epilepticam, solo restituisse Setaceo.

XXIX.

Partes, è quibus materia Epilepsiæ causa ad caput tollitur, variæ sunt: Ventrículus, cujus exemplum refert Præceptor 5. de loc. aff.5. Fernel. in consil. med.7. Lien, Vterus, & alia partes interna.

XXX.

Pars aliqua externa; ut Pes, videatur exemplum apud

Præceptorem 3. de loc. aff. cap. 7. Pollex pedis, Manus, Digitus, & alia.

XXXI.

Periculosè sentit Trallianus l. i. c. 15. qui infantibus Epilepticis extra paroxysmum, si curationem attendas, nil concedendum putat.

XXXII.

Lactentes Epileptici infantes curari commodius non possunt, quàm si medicamenta nutrici exhibeas.

XXXIII.

Infantium ablactatorum ἡρεσπείαν docet Præceptor in consil. de puer. Epilept. quod tamen cum sale legendum censeo.

XXXIV.

Non solus homo Epilepsiâ corripitur.

XXXV.

Etenim coturnicem, alaudam, graculos, capos, passeres, capras, canes, epilepsiâ laborare, Historici profitentur.

XXXVI.

Subiectum Epilepsiæ omnes sacratissimæ Iatricæ Excultores cerebrum profitentur.

XXXVII.

Solus tamen Quercetanus in Tetrad. cap. 8. aliter mihi sentire videtur, in quibusdam Epilepticis cor πεώτως τε καὶ καθ' αὐτὸ affici statuens.

XXXVIII.

Ob. Quercetanus: Hoc demonstrât pulsuum conversiones & animi deliquia: Resp. est Fallacia ὅτι τὸ ἔλεγχος ἀγνοίαν.

XXXIX.

Pergit: Dantur Epilepsiæ, in quibus actiones Principes permanent: Dicam, quod sentio, hoc planè falsum est.

XL. Verum

X L.

Verum ipse Quercetanus a.l. sibi contradicit: Si enim Cor primum Epilepsiæ subiectum est, cur ille omnem curationem ad Cerebrum non verò ad Cor dirigit.

X L I.

Quenam illa specifica sit malignitas Epilepsiam progenerans, explicare in hac naturæ obscuritate ἀδύνατον: Ecce nunc! quid nostra scientia in hac miseriarum valle?

X L I I.

Nonnulli Chymicorum hinc se rem clariùs declarare quàm Galenicos ptenis, ut ajunt, buccis promittunt, sed an re ipsâ præstent, valde dubito.

X L I I I.

Cacophraustus Paracelsus & Affeclæ cælum cum terra miscentes Epilepsiam morbum esse Mercurialem docent, quomodo autem id clarè explicent, ego non video.

X L I V.

Subtiliores Paracelsistæ, ut rem accuratiùs determinare videantur, è Petri Severini Idea, radicem hujus mali statuunt Vitriolum Mercuriale: verum & hos in consuetum amatæ contradictionis labyrinthum illabi palam dico.

X L V.

Quid multis? Æquè hinc Chymicis ac Galenicis ad occultam qualitatem, necessarium illud humanæ ignorantie asylum esse confugiendum, profiteor.

X L V I.

Quapropter meritò Johan. Crato in epist. à Scholtzio collect. epist. 137. exclamavit: Vtinam ante vitæ meæ exitum veram hujus mali dignotionem & verum mihi remedium aliquis demonstraret.

X L V I I.

Thomas Erastus, in anatom. lib. Comit. Mont. & disput. de convuls. motum Epilepsiæ convulsivum à faculta-

facultate animali provenire statuit: Econtra Comes Montanus disput. adversus Eraſtum acerrimè hoc negat: Ego hos ambos ſibi contrariantes facile conciliabo.

XLIX.

Sanguis in Epilepſiæ paroxyſmo nequaquam eſt mittendus.

XLIX.

Aliquando tamen extra paroxyſmum cum fructu inſtitui Φλεβοτομίαν poſſe, nullus dubito.

L.

Quæ autem vena aperienda? diſtinguo.

LI.

Vomitoria in Epilepſia proſcribo.

LII.

Friktiones in Epilepſia aliquam utilitatem aſſerunt.

LIII.

In paroxyſmo epileptico ſternutationem ciere licet.

PLVRA CVM DEO TRINO ET VNO

SAPIENTIÆ LARGITORE SALVTIS DIRIBITORE

ARCHIATRO PRÆPOTENTE

CVI IN SVPREMA

IMMVNDI MVNDE

SENECTVTE

GLORIA LAVS ET HONOR

SIT

IN OMNEM ÆTERNITATEM

AMEN AMEN.